

**ZWEISPRACHIGKEIT
GESTERN – HEUTE - MORGEN**

**KÉTNYELVŰSÉG
TEGNAP - MA - HOLNAP**

**DVOJEZIČNOST
VČERAJ – DANES – JUTRI**

BORG Bad Radkersburg * Neubaustraße 9 / 8490 Bad Radkersburg
direktion@borg-radkersburg.stsnet.at , Fax: 03476/2412-19

Wahlpflichtfachgruppe Deutsch unter der Leitung von Fr. Mag. Sajer Irene

Teilnehmer:

Bäck Tanja	Kopsa Branimir	Serdt Rok
Gombocz Monika	Moder Sarah	Tschiggerl Martina
Koller Helmut	Ploder Jürgen	Wochagg Jörg
Konrad Manuel	Roganowicz Cornelia	Wolf Isabella

Dvojezična srednja šola Lendava * Glavna ulica 90 / 9220 Lendava

Vodja projekta: Bernadett Horvath

Udeleženci:

Zver Dominik	Varga Iris	Kusek Žana
Gyurkač Bianca	Časar Igor	Krpan Andreja
Štampah Misi	Marton Kristina	

Tolnai Lajos Kéttannyelvű és Nemzetiségi Gimnázium * 7064, Gyöng Rákóczi u. 555.
<http://www.tlgimi-gyongk.hu> , tlg@mailbox.hu , tel/fax: +36 74 448 012

Projektvezetők: Maria C. Tschokel, Dr.Humné Szentesi Katalin

Résztvevők:

György Imre	Szulimán Viktória	Schmidt Dóra
Sziládi Laura	Vorák Mária	Merkel Henriett
Fekete László	Gréczy Szimonetta	Reitzi Beatrix
Balogh Szabina	Wilhelm Szilárd	Lekner Anett

Projektziel

Das Ziel des Projekts ist, dass die Schüler die Traditionen der zweisprachigen Menschen kennenlernen können, die in ihrem Land und in anderen Ländern wohnen. 3 Schulen haben sich zusammengeschlossen, damit dieses Prospekt entstande kommt. Die Geschichte der zweisprachigkeit stellen wir in Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft vor. Bad Radkersburg, Jink und Lendva sind Ortschaften, wo die Zweisprachigkeit zu Hause ist. Die Schüler können diese Traditionen nicht nur „zu Hause“ pflegen, sondern auch in der Schule. Sie sprechen die Sprache und lernen dadurch auch die Vergangenheit zu verstehen, die Gegenwart zu gestalten und die Zukunft zu planen.

A projekt célja

A projekt tulajdonképpen azzal a céllal készült, hogy a tanuló megismerkedhessenek hazájukban és más országokban élő kéttannyelvű állampolgárok helyzetével. 3 különböző ország iskolái fogtak össze, hogy ez a prospektus létrejöhsen. Múlt, jelen, és jövő formájában mutatjuk be a kéttannyelvűség történetét. Bad Radkersburg, Gyönk és Lendva, mind olyan települések, ahol a kéttannyelvűség jelen van. A diákok nem csak köztük élnek, de az iskolában is elsajátíthatják hagyományait. Beszélük nyelvüket, tanulják múltjukat. Tények a múlttól és jelenről, elképzelések a jövőről.

Cilij projekta

Projekt je nastal z namenom, da bi se dijaki seznanili s položajem ljudi z dvojezičnega okolja doma in v tujini. Šole treh različnih držav so se povezale, da bi nastal ta prospekt. Zgodovina dvojezičnosti je prikazana od preteklosti, sedanjosti pa do prihodnosti. Bad Radkersburg, Gyönk in Lendava so kraji, kjer je dvojezičnost prisotna. Dijaki se soočajo z njo ne le doma, temveč tudi v šoli. Govorijo jezik drugih, spoznavajo zgodovino drugih. Dejstva o preteklosti in sedanjosti, predstave o prihodnosti.

Zusammenfassung des Projektes

Wir wollten dieses Projekt machen, da wir eine Schule besuchen, in der die Zweisprachigkeit zum Alltag gehört. Die Traditionspflege gehört zu unseren Pflichten. Dieses Projekt kann uns behilflich sein zweisprachige Bürger nicht nur aus dem eigenen Land, sondern auch aus Österreich und Slowenien kennenzulernen. Seit einigen Jahren ist das BORG Bad Radkersburg unsere Partnerschule. Bei unseren Besuchen hatten wir die Möglichkeit die Zweisprachigkeit in der Grenznahe mitzuerleben.

Auch in Lendava haben wir interessante Erfahrungen über dieses Thema gesammelt. Deshalb haben wir uns zu dritt vorgenommen im Rahmen eines COMENIUS Projektes eine Broschüre gemeinsam zusammenzustellen. So möchten wir uns besser kennenlernen und vorstellen. Durch dieses Projekt lernen wir die Vergangenheit und die Gegenwart kennen, und unsere Zukunftsvisionen darstellen. Hoffentlich können wir dazu beitragen Gyöng und sein deutsch-ungarisches Gymnasium, Bad Radkersburg und sein BORG, Lendava und sein slowenisch - ungarisches Gymnasium bekannt zu machen.

Project-összefoglaló

Azért vállalkoztunk erre a projektre, mert olyan iskola vagyunk, ahol jelen van a kéttannyelvűség. Kötelességünknek érezzük a hagyományok ápolását. Ez a projekt segíthet nekünk, hiszen nem csak a határainkon belül élő kéttannyelvű embereket ismerhetjük meg jobban, hanem Ausztria és Szlovénia kéttannyelvű polgárait is. Ausztriában, a BORG-Bad Radkersburg néhány éve iskolánk testvériskolája. Többször jártak ott diákok az iskolából, és megtapasztalták a határközelség miatti kétnyelvűséget. A lendvai iskolában is érdekes tapasztalatokra tettünk szert a kéttannyelvűséggel kapcsolatban. Ezért fogott össze e három iskola és elhatároztuk egy közös COMENIUS projekt keretében e prospektus összeállítását. Így szeretnénk jobban megismerni és megismertetni egymást. A projekt által szembesülünk múltjunktal és jelenünkkel is, mi pedig leírhatjuk elképzeléseinket a kéttannyelvűség jövőjéről. Szeretnénk, ha a prospektus létrejöttével többen megismerhetnék Gyöngöt és a Tolnai Lajos német - magyar kéttannyelvű Gimnáziumot, Bad Radkersburgot és gimnáziumát, Lendvát és magyar-szlovén kétnyelvű gimnáziumát.

a gyöngi projektcsoport

Povzetek

Za ta projekt smo se odločili zato, ker smo tudi mi šola, kjer je prisotna dvojezičnost. Dolžnost nam je, da skrbimo in ohranjamo tradicijo. Ta projekt nam pomaga, da spoznavamo ljudi z dvojezičnih področij ne le doma, temveč tudi v Avstriji in Sloveniji. Bad Radkersburg v Avstriji je že nekaj let naša pobratena šola. Dijaki naše šole so bili že večkrat tam, ter so se lahko prepričali o dvojezičnosti zaradi bližine meje. Tudi na lendavski šolo smo bili deležni koristnih spoznanj glede dvojezičnosti. Zato so se te tri šole povezale in odločile, da v okviru COMENIUS projekta sestavijo ta prospekt. Na ta način bi se radi bolje spoznali in seznanili drug drugega. Na podlagi projekta se soočamo z njihovo preteklostjo in sedanostjo, mi pa lahko podamo naša videnja glede prihodnosti dvojezičnosti. Z nastankom prospekta si želimo, da bi čim več ljudi spoznalo Gyöng in dvojezično gimnazijo Tolnai Lajos, Bad Radkersburg in njeno gimnazijo ter Lendavo in dvojezično slovensko-madžarsko gimnazijo.

Vorwort

Die Stadt Bad Radkersburg hat in den letzten 200 Jahren sämtliche Entwicklungen, die auf Grund von Nationalismen stattgefunden haben, leidvoll und im negativen Bereich erfahren. Die Stadt ist seit 80 Jahren geteilt und in der Zeit von 1945 – 1991 standen sich hier zwei gesellschafts- und wirtschaftspolitische Systeme kontroversiell gegenüber. Nach der Verselbstständigung von Slowenien und vor allem mit den nun bereits fixierten Beitritt zur EU ab 2004 bekommt das Zusammenleben in diesem Grenzraum eine neue Dimension, in welchem auf engstem Raum vier verschiedene Staaten mit vier verschiedenen Sprachen vorhanden sind. Die europäische Gemeinschaft ist in erster Linie das größte Friedensprojekt, das Europa in seiner bekannten Geschichte umsetzt und unter diesem Blickwinkel sind die Bemühungen für das zukünftige Zusammenleben in dieser interessanten und vielfältigen Region zu betrachten. Für die EU-Gemeinschaft mit ihren verschiedenen Sprachen ist es natürlich optimal, wenn die Bewohner so viele

Előszó

Bad Radkersburg városa az utóbbi 200 évben valamennyi esemény a nacionalizmus okán történt, fájdalmasan és negatívan élte át. A város már 80 éve megosztott és 1945-1991-es évektől két társadalmi és gazdaságpolitikai létezett egymással ellentétben. Szlovénia önállósodása után és főleg majd a már rögzített 2004-es EU csatlakozással az együttélés ezen a határvidéken új dimenziót kap, amelyben a kis területen 4 különböző állam és 4 különböző nyelv létezik. Az európai közösség első sorban a legnagyobb békeprogram, melyet Európa az ismert történetében végez és ebből a szemszögből kell vizsgálnunk a jövőbeli együttélés érdekében tett fáradozásokat ebben az érdekes és sokféle régióban. A különböző nyelvű EU-közösségnek az természetesen optimális, ha lakosai a lehető legtöbb nyelven tudnak, de mindenekelőtt az EU hivatalos nyelvein. Ahhoz ,hogy a fiatalok ezt a sokszínűséget elfogadják és megtanulják természetesen a szükség van megfelelő keretfeltételekre a szomszédok nyelveinek megtanulásához. Ebben a Bad Radkersburg közössége

Mesto Bad R. je v zadnjih 200 letih doživljalo različen razvoj povezan s trpljenjem in žalostjo, ki se je odvijal na osnovi različnih nacionalizmov, težko preizkušeno v negativnem smislu.

Mesto je že 80 let razdeljeno in v času od 1945-1991 sta si stali nasproti dva družbeno- in gospodarskopolitična sistema. Po osamosvojitvi Slovenije in predvsem z sedaj že fiksiranim vstopom v EU leta 2004 dobiva skupno življenje v tem mejnem področju novo dimenzijo, v katerem se na tesnem prostoru nahajajo štiri različne države z štirimi različnimi jeziki. Evropska skupnost je v prvi vrsti največji mirovni projekt, kar Evropa v svoji znani zgodovini premore, in s tega zornega kota moramo opazovati prizadevanja glede bodočega skupnega življenja v tej interesantni in raznoliki regiji.

Za EU- skupnost s svojimi različnimi jeziki je seveda optimalno, če prebivalci obvladajo čim več jezikov, ampak predvsem uradne jezike EU.

Zato, da mladina sprejme raznolikost in se je nauči, so seveda potrebni določeni okvirni pogoji za učenje jezikov naših

Sprachen als möglich beherrschen, aber vor allem die Amtssprachen der EU. Dass die Vielfalt von der Jugend angenommen und erlernbar wird, bedarf es natürlich auch entsprechender Rahmenbedingungen für das Erlernen der Sprachen der Nachbarn. Hier hat die Stadtgemeinde Bad Radkersburg gemeinsam mit dem Land Steiermark und dem Wifi Steiermark eine richtungsweisende Einrichtung im Technikum mit 130 IT-Schulungsplätzen geschaffen. Diese Einrichtung ist vor allem auch im Hinblick auf die Mehrsprachigkeit unserer Region für die Jugend- und Erwachsenenbildung sinnvoll und soll auch von allen anderen Schulen genutzt werden. Wir haben in unserer Stadt, die sich als Drehscheibe nach Südosten versteht, diese Aufgabe bewusst angenommen und in diesem Sinne auch einen Beitrag für das Verständnis der Jugend dieser Region füreinander und für das vereinte Europa geleistet.

Peter Merlini

Bürgermeister der Stadt Bad Radkersburg

e-mail: leo.roganowicz@gmx.at

létrehozott egy iránymutató intézményt Stájerországgal és „Wifi” Stájerországgal a technikumban 130 kollégiumi, iskolai férőhellyel. Ez a létesítmény indokolt térségünk ifjúsági- és felnőttképzésének többnyelvűsége érdekében és más iskolák is használhatják. Városunkban, ami fordítótársaként működik délkelet felé, a feladatot tudatosan elfogadtuk és ezzel hozzájárultunk ahhoz, hogy térségünk fiataljai jobban megértsék egymást és az egyesített Európát.

Peter Merlini

Bad Radkersburg polgármestere

e-mail: leo.roganowicz@gmx.at

sosodov. Tako je mestna občina Bad Radkersburg skupaj z deželo Štajersko in WIFI Steiermark ustanovilo zavod v tehničnih šolah s 130 izobraževalnimi mesti.

Ta ustanova je predvsem z ozirom na večjezičnost naši regij, smiselna za izobraževanje mladine in odraslih, lahko pa jo uporabljajo tudi druge šole.

V našem mestu, ki je kot vrtljiva plošča proti JV, smo to nalogo prevzeli zavestno in v tem smislu prispevali k medsebojnemu razumevanju mladih v tej regiji in združene Evrope.

Peter Merlini

župan občine Bad Radkersburg

e-mail: leo.roganowicz@gmx.at

Projektarbeit

Gyönk - Bürgermeister

Ich bin Gyula Katz, der im Herbst 2002 neu gewählte Bürgermeister von Gyönk. Ich halte es für meine wichtigste Aufgabe, dass wir die in Gyönk bisher getane Arbeit weiterführen, Traditionen weiterpflegen, die Kontakte mit den Partnerstädten weiterführen, damit unsere Werte in noch breiteren Kreisen bekannt werden. Gyönk ist seit dem 18. Jh. eine zweisprachige Gemeinde. Die Kinder in Gyönk können vom Kindergarten bis zum Abitur Sprachen lernen. Dank der Arbeit des örtlichen Kindergartens, der Grundschule und des zweisprachigen Gymnasiums verfügen die Gyönker Jugendlichen über wichtige Sprachkenntnisse, die für den EU- Beitritt Ungarns wirklich notwendig sind. Es ist für uns von großer Bedeutung ausser unserer Muttersprache auch andere zu beherrschen.

Gyönk - Polgármester

Katz Gyula vagyok, Gyönk nagyközség 2002 őszén megválasztott új polgármestere. Fontos feladatomnak tartom, hogy az eddigi irányt megtartva a nemzetiségi hagyományokat ápolva és a négy testvérvárossal való kapcsolatokat továbbfolytatva minél többen megismerhessék értékeinket. Gyönkön már az 1700-as évektől felfedezhető a többnyelvűség. A gyönki gyerekek az óvodától az érettségiig tanulhatnak nyelveket. A helyi óvoda, az általános iskola és a kéttannyelvű gimnázium munkájának köszönhető, hogy az itteni fiatalok az Európai Unió csatlakozás küszöbén rendelkeznek az oly fontos nyelvismeretekkel. Nagy jelentőségű az, hogy anyanyelvünkön kívül más nyelvet is használjunk.

Gyönk - župan

Sem Gyula Katz, jeseni 2002 na novo izvoljeni župan občine Gyönka. Zdi se mi pomembno, da nadaljujem z dosedanjim delom, negujem tradicijo narodnosti, obdržim stike s štirimi pobratenimi mesti, da bi čim več ljudi spoznalo naše vrednote. V Gyönku že od 1700 dalje lahko zasledimo večjezičnost. Otroci Gyönka se lahko že od vrtca do mature učijo jezike. Tukajšnjemu vrtcu, osnovni šoli in dvojezični gimnaziji gre zahvala, da ta mladina razpolaga s tako pomembnim jezikovnim znanjem sedaj na pragu vključitve v EU. Pomembno je, da poleg materinščine uporabljamo tudi druge jezike

Das Heimatmuseum von Gyönk
(Lechner Anett – Balogh Szabina)

Lendava – Bürgermeister

Es freut mich, dass auch das zweisprachige Gymnasium in Lendava sich dem Comenius-Projekt im Rahmen des Sokrates Programms der EU angeschlossen hat. Die vorgesetzten Ziele weisen über den Unterricht hinaus, sie fördern das Sprachlernen und die interkulturellen Kontakte. In unserer Gegend ist das besonders wichtig, denn hier leben mehrere Kulturen, Sprachen und Nationalitäten friedlich zusammen. Da der EU-Beitritt weitere Dimensionen für Kulturen und Sprachgebrauch öffnen wird und Toleranz voraussetzt, halte ich die Teilnahme an diesem Projekt für sehr wichtig. Ich bin davon überzeugt, dass die Jugendlichen mit den neuen Möglichkeiten und Herausforderungen in der EU Schritt halten werden. Das beweist auch diese dreisprachige inhalts- und lehrreiche Broschüre.

Den Jugendlichen und allen, die dieses Büchlein in die Hand bekommen, wünsche ich : Es möge Erfolg und Bereicherung für die Persönlichkeit bringen.

Mag. Anton Balazek

Bürgermeister von Lendava

Lendva - polgármester

Örömmre szolgál, hogy a lendvai Kétnyelvű Középiskola is bekapcsolódott az Európai Unió által meghirdetett Sokrates program Comenius projektjébe. A projektben követendő célok már túllépi az iskola határát, hiszen buzdítják a nyelvtanulást és gondoskodnak a kultúrák közötti kapcsolat fejlődéséről. Vidékünkön ez külön jelentőséggel bír, hiszen itt különböző kultúrák, nyelvek és nemzetiségek találkoznak és élnek békésen együtt. Mivel az Európai Unióhoz való csatlakozás véleményem szerint új, bővebb dimenziót biztosít a kultúra és a nyelvek sokszínűségének elfogadására, valamint a másság, mint emberi érték megbecsülésére, igen fontosnak tartom a projektben való részvételt. Meggyőződésem, hogy a fiataloknak lépést kell tartaniuk az új, Európai Unió által kínált lehetőségekkel és kihívásokkal. Ezt bizonyítja ez a három, szlovén, magyar és német nyelven megjelent tartalmas és tanulságos kiadvány is.

A tanuló ifjúságnak és mindenkinek, aki ismeretszerzés céljából kezébe veszi a könyvet kívánom, hogy használja eredménnyel, bővítse és gazdagítsa szellemiségét.

mag. Anton BALAŽEK

Lendva Község polgármestere

Lendva - župan

Navdušen sem, da se je tudi Dvojezična srednja šola Lendava vključila v enega izmed projektov Evropske unije in to v Comenius, v sklopu programa Sokrates. Cilji, ki jim boste sledili udeleženci, že presegajo samo šolske okvire, saj spodbujajo učenje jezikov in skrbijo za razvoj medkulturne zavesti. V našem prostoru je to še toliko bolj pomembno, saj živimo na stičišču različnih kultur, jezikov in narodov. Ob vstopu v Evropsko unijo pa vidim za drugačnost kultur in jezikov pravo prihodnost, zato sodelovanju v omenjenem projektu pripisujem velik pomen. Prepričan sem, da morate mladi pogumno v korak z novimi izzivi, ki vam jih ponuja Evropska unija. Zamisel o izdaji brošure v treh različnih jezikih je zelo dobra in vem, da ji boste znali vdihniti pravo vsebino. Ob tem ne pozabite, da nas sprejem drugačnosti le še bogati in plemeniti.

Želim, da bi ob delu bili uspešni in zadovoljni.

mag. Anton BALAŽEK

župan Občine Lendava

Direktorentreffen in Lendava

Bad Radkersburg - Stadtchronik

Bad Radkersburg ist historisch betrachtet wie auch gegenwärtig gesehen eine sehr interessante Stadt:

- Wann Radkersburg als Siedlung gegründet wurde, ist nicht rekonstruierbar.
 - Das mittelalterliche Radkersburg war von einer Ringmauer und einem Graben umschlossen. Die Wehrtürme sind bis heute fast vollständig erhalten.
 - Im Spätmittelalter gehörte Radkersburg zu den wichtigsten Handelsstädten der Steiermark. Durch den Murweg waren Handelsbeziehungen zwischen der Süd- und Untersteiermark, sowie mit der Obersteiermark möglich.
 - Am Ende des 1. Weltkrieges wurde Radkersburg durch den Friedensvertrag von St. Germain geteilt und somit zur Grenzstadt.
 - Während des 2. Weltkrieges wurde nicht nur die Stadt fast gänzlich zerstört, sondern auch das Vertrauen der Bevölkerung diesseits und jenseits der Grenze ineinander.
 - Am 1.1.1976 erhielt Radkersburg den Beinamen ‚Bad‘.
- Heute lebt Bad Radkersburg hauptsächlich

Bad Radkersburg - Várostörténet

Bad Radkersburg történelmileg és a márt tekintve is érdekes város:

- Hogy mikor alapították, nem lehet pontosan kideríteni.
- A középkori Radkersburgot egy körfal és egy árok vette körül. A védelmi tornyok a mai napig szinte sértetlenül állnak.
- A késő középkorban Radkersburg Steiermark fontos kereskedővárosaihoz tartozott.
- Dél-és Alsósteiermark sőt Felsősteierország között is a kereskedelmi kapcsolatot a Mura menti utakon bonyolították le.
- Az első világháború után Radkersburgot St. Germain békeszerződés alapján kettéosztották, s így lett határváros.
- A második világháború alatt nem csak a várost rombolták le szinte teljesen, hanem a határ mindkét oldalán élők bizalmát is.
- 1976.01.01-én Radkersburg neve elé került a „Bad” elnevezés.

Manapság Bad Radkersburg főleg a sok túristából él, akik a szép környezet, a jól kiépített kerékpárutak és a gyógyfürdő

Bad Radkersburg - Kronika mesta

Bad Radkersburg je tako iz zgodovinskega kot tudi današnjega vidika zelo zanimivo mesto.

- Kdaj je Radkersburg postal naselbina, še ni rekonstruirano.
- Srednjeveški Radkersburg je bil obdan z obzidjem in jarkom. Obrambni stolpi so skoraj v celoti ohranjeni vse do danes.
- V poznem srednjem veku je Radkersburg spadal med pomembnejša trgovska mesta na Štajerskem. Na poti ob Muri so bili vzpostavljeni stiki z Južno in Sponjo Štajersko kot tudi z Zgornjo Štajersko.
- Ob koncu prve svetovne vojne je bil Radkersburg na podlagi st.germainske mirovne pogodbe razdeljen, in je postalo obmejno mesto.
- Med drugo svetovno vojno ni bilo popolnoma uničeno samo mesto, temveč tudi zaupanje prebivalstva na tej in oni strani meje.
- 1.1.1976 so Radkersburgu dodali še ime »Bad«.

Danes prinašajo Bad Radkersburgu velik priliv številni turisti, ki obišejo mesto

von den zahlreichen Touristen, die aufgrund der schönen Umgebung, mit ihren gut ausgebauten Radwegen und der Heiltherme die Stadt besuchen. Zwei weitere wirtschaftliche Einkommenszweige sind die Produktion von Qualitätswein und die des Kürbiskernöls, genannt das „Schwarze Gold“ der Südoststeiermark.

miatt látogatnak a városba. További bevételi források a minőségi bortermelés és a „Fekete Arany”, a híres Dél-Steierországi tökmagolaj.

zaradi lepe okolice, dobro izgrajenih kolesarskih stez in zdravilišč. Proizvodnja kvalitetnih vin in bučnega olja, »črnega zlata« jugovzhodne Štajerske, sta dve nadaljni gospodarski veji, ki prinašata dobiček.

Gyönk

Die Gemeinde Gyönk liegt in den Tälern des Tolnaer Hügellandes, halbwegs zwischen Simontornya und Szekszárd. Die Lage ist sehr schön, das Klima angenehm. Die Landschaft eignet sich zum Weinbau und Landwirtschaft. Schon in uralten Zeiten boten sich diese Täler durchziehenden Menschengruppen zum Niederlassen an. Schon im Jahre 1722 kam eine kleine Truppe aus Hessen nach Gyönk. Im nächsten Jahr kam dann eine grössere Truppe an, die sich dann da niederliessen. Heute leben 2182 Leute in Gyönk, davon ca. 30% Ungarndeutsche. In der Gemeinde kann man auch zweisprachige Schilder sehen, z. B.: an Geschäften, an Institutionen und bei Behörden. In Gyönk gibt es auch zweisprachige und Nationalitäten-Institutionen. Vom Kindergarten über die Grundschule bis zum Gymnasium überall kann man auch heute noch Deutsch lernen.

Gyönk

Gyönk község a Tolnai dombság völgyei közt fekszik, félúton Simontornya és Szekszárd között. A fekvése nagyon szép, és a klíma kellemes. Ez a vidék, kedvező a bortermelés és a mezőgazdaság számára. Már a régebbi időkben is letelepedést kínáltak ezek a völgyek az itt átutazó emberek számára. 1722-ben érkezett egy kis csoport Hessen-ből Gyönkre. A következő évben egy nagyobb csoport jött, akik letelepedtek. Ma 2182 ember él Gyönkön, ennek kb. 30%-a német nemzetiségű. A községben kétnyelvű táblák is láthatók. Pl: boltokon, intézményeken és hivatalokon. Kétnyelvű és nemzetiségi intézményeket is találhatunk Gyönkön. Az óvodától az általános iskolán keresztül a gimnáziumig van lehetőség a német nyelv tanulására.

Gyönk

Občina Gyönk leži med dolinami gričev Tolna, na pol poti med Simontornyo in Szekszárdom. Ima zelo ugodno lego in prijetno klimo. To področje je ugodno za proivodnjo vina in kmetijstva. Že v prejšnjih obdobjih so te doline predstavljale ugodne pogoje za mimo potujoče za naselitev. Leta 1722 je v Gyönk prispela majhna skupina iz Hessna. V naslednjem letu je prišla še večja skupina, ki se je tu naselila. Danes živi v Gyönku 2182 ljudi, od tega je prib. 30% nemške narodnosti. V občini so vidne table z dvojezičnimi napisi. Npr.: na trgovinah, ustanovah in uradih. V Gyönku so tudi dvojezične ustanove in narodne institucije. Od vrtca preko osnovne šole do gimnazije obstaja možnost učenja nemškega jezika.

Lendava – Stadtchronik

Lendava liegt an der Grenze zu Ungarn und Kroatien. Zuerst siedelten sich die Slawen an, später bekam die Gegend mit der Ansiedlung von Ungarn schon ungarischen Charakter. Nach der Legende sollen die Slawen hier viele Linden gepflanzt haben, daraus bekam die Stadt den Namen (Lindau). Die Entwicklung der mittelalterlichen Stadt Lendava verbindet sich mit dem Namen der Familie Bánffy. Die Familie entstammt dem Zweig Hahold des Geschlechtes der Hahold–Buzát, die schon im 12. Jahrhundert nach Ungarn kamen. Lendava wurde das Zentrum ihres Gutbesitzes. Die Schenkungsurkunde aus dem Jahr 1192 ist die älteste schriftliche Quelle über Lendava. Im 13. und 14. Jahrhundert bekleideten die Haholds äußerst hohe Ämter in der ungarischen Verwaltung, mehrmals trugen sie den Titel des Banus von Kroatien. Der Familienname Bánffy stammt von der Bezeichnung „Sohn des Banus“ (»bán fia«). Während der Zeit der Reformation war auf der Burg der Buchdrucker Rudolf Hoffhalter tätig (1572/73), der drei bedeutende protestantische Bücher des

Lendva - várostörténet

Lendva városa a magyar – horvát határ mentén terül el. Először itt szlávok telepedtek le, később pedig a magyarok letelepedésével a térség magyar jelleget kapott. A legenda szerint a város a hársfákról kapta a nevét (Lindau), amelyet a szlávok ültettek. A középkori Lendva fejlődése a Bánffy család nevével fonódik össze. A család a Hahold- Buzát nemzetség Hahold ágából származik, amely a 12.században telepedett le Magyarországon. Lendva lesz birtokuk központja. A legrégebb írásos forrás Lendváról az 1192-ből származó adománylevél. A Haholdok a 13.és 14.században fontos tisztségeket töltöttek be a magyar hatalmi rendszerben, több ízben viselték a horvát bán címet is. Innét származik a Bánffy név (»bán fia«). A Bánffy család a várban gazdag kulturális és politikai életet folytatott. A reformáció idején a várba, Hoffhalter Rudolf vezetésével nyomda működött (1572/73), aki magyar nyelven kinyomtatta Kultsár György református prédikátor három jelentős könyvét. A 16.és 17.században a térséget a török veszélyeztette. Bánffy

Lendava - Kronika

Mesto Lendava leži ob meji z Madžarsko in Hrvaško. Prvotno so se tu naselili Slovani, pozneje pa je področje z naselitvijo Madžarov dobilo madžarski značaj. Po legendi naj bi mesto dobilo ime po številnih lipah (Lindau), ki naj bi jih posadili Slovani.

Razvoj srednjeveške Lendave je povezan z imenom rodbine Bánffy. Družina izvira iz Haholdove veje rodbine Hahold/Hahód – Buzát, ki se je naselila na Madžarskem v 12.st. Lendava postane središče njihove posesti. Najstarejši pisni vir o Lendavi je darilna listina iz leta 1192. Haholdi so v 13. in 14.st. opravljali pomembne funkcije v sistemu madžarske oblasti, večkrat pa so bili tudi izvoljeni za hrvaške bane. Od tod izvira tudi ime Bánffy (»bán fia«). Rodbina Bánffy je na gradu poskrbela za bogato kulturno in politično življenje. V času reformacije je na gradu delovala tiskarna Rudolfa Hoffhaltera (1572/73), ki je natisnil tri pomembne knjige protestantskega pridigarja Györgya Kultsára v madžarskem jeziku. V 16.st. in v 17.st. so področje zelo ogrožali Turki. Miklós Bánffy, pozneje pa Kristóf Bánffy sta se uspešno zoperstavila

kalvinistischen Predigers György Kultsár in Ungarisch druckte. Im 16. und 17. Jahrhundert war das Gebiet von den Türken bedroht. Miklós Bánffy und später Kristóf Bánffy haben die Türken erfolgreich zurückgeschlagen. 1644 starb Kristóf Bánffy, ein Jahr später starb auch sein Sohn und so ist die Familie ausgestorben. Für kurze Zeit kam die Burg in den Besitz der Familie Nádasdy, später aber in den Besitz der Familie Eszterházy, die die Burg renovierten (die Burg bekam die Form des Buchstabens L, wahrscheinlich zu Ehren von Leopold I). Nach dem Ersten Weltkrieg wurde die Stadt an das Serbisch-Kroatisch-Slowenische Königtum angeschlossen. In der Stadt lebten mehrere jüdische Familien, die aber während des Krieges interniert wurden. Heutzutage spielen der Tourismus, der Weinbau und die Industrie eine wichtige Rolle in Lendava.

Miklós, később pedig Bánffy Kristóf sikeresen ellenálltak a töröknek. 1644-ben Bánffy Kristóf meghal, egy évvel később pedig a fia is és így a család kihalt. 1644 után a vár rövid időre a Nádasdyak kezébe kerül, később pedig az Eszterházyai lesz, akik 1712-ben felújítják a várat L alakban, valószínűleg I.Lipót iránti hálából. Az első világháború után a város a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz csatolták. A városban több zsidó család is élt, akiket a második világháború alatt internáltak. Ma fontos szerepe van a turizmusnak, szőlőtermelésnek és az iparnak.

Turkom. Leta 1644 je Kristóf Bánffy umrl, leto pozneje pa tudi njegov sin in s tem je rodovina izumrla. Za krajše obdobje pride grad v roke rodbine Nádasdy, pozneje pa v roke Eszterházyjev, ki so leta 1712 obnovili lendavski grad v obliki črke L, verjetno iz hvaležnosti do cesarja Leopolda I. Po prvi svetovni vojni je mesto pripadalo Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. V mestu je živelo več židovskih družin, katere pa so med drugo svetovno vojno internirali. Danes imajo pomembno vlogo turizem, vinogradništvo in industrija.

BR - Zweisprachigkeit GESTERN

Seit dem Mittelalter leben in der Steiermark Slowenen. Vor allem in den fünf Umgebungsdörfern von Bad Radkersburg – Goritz, Zelting, Dedenitz, Sieldorf, Laafeld – siedelten sich Slowenen an. 1880 begann sich ein nationaler Konflikt zu entfalten, der vor allem die Sprachenfrage in Schule, Amt, Gericht und Politik betraf. Die Bürger von Bad Radkersburg sprachen in der Regel deutsch, das Dienstpersonal hingegen und die bäuerliche Bevölkerung der Umgebungsgemeinden mehrheitlich slowenisch. Bei der Volkszählung 1880 gaben 75,6% der Einwohner in Goritz und 100% in Dedenitz an, slowenisch zu sprechen. Zu Beginn des 19. Jahrhunderts spielte es keine Rolle mehr, welche Sprache der einzelne Dorfbewohner beherrschte. Man sprach so, wie man es zu Hause gelernt hatte: slowenisch. Das sollte sich nach dem 2. Weltkrieg ändern, denn die Sprache wurde zum zentralen Kriterium, das Slowenische trat in den Hintergrund. Heute spricht man in den Umgebungsdörfern von Bad Radkersburg hauptsächlich deutsch. Das Slowenische ist, wenn überhaupt, nur noch in

BR - Kétnyelvűség TEGNAP

A középkor óta élnek Steiermarkban szlovénok. Főként Bad Radkersburg öt szomszédos falujában, Goritzben, Zeltingben, Dedenitz, Sieldorf és Laafeld falvakban telepedtek le. 1880-ban olyan helyzet alakult ki a nemzetiégi kérdésben, amely feszültségekhez vezetett, ez mindenekelőtt a nyelvkérdést érintette az iskolákban, a hivatalokban, a bíróságokon és a politikában. A bad radkersburgi polgárok rendszerint németül beszéltek, a szolgák és a környékbeli községek földműves népessége többségében szlovénül.

Az 1880-as népszámlálás adatai szerint a goritz-i lakosság 75,6 %-a és a Dedenitziek 100%-a szlovénul beszélőnek vallotta magát. A XIX. szd. kezdetén már nem játszott nagy szerepet, hogy milyen nyelvet beszéltek az egyes falusi lakosok. Az ember úgy beszélt, ahogy otthon megtanulta: szlovénul. Ennek a II. világháború változnia kellett, mert a nyelv központi kritériummá vált, a szlovén a háttérbe szorult. Ma a Bad Radkersburg környékén található falvakban főleg németül beszélnek. A szlovént

BR - Dvojezičnost VČERAJ

Slovinci živijo na Štajerskem že od srednjega veka. Predvsem v petih vaseh okoli Bad Radkersburga (Goritz, Zelting, Dedenitz, Sieldorf, Laafeld) so se naselili Slovenci. Leta 1880 se je začel izoblikovati nacionalni konflikt, ki se je nanašal predvsem na vprašanje jezika v šolah, uradih, sodiščih in v politiki. Meščani Bad Radkersburga so praviloma govorili nemško, delavci in kmečko prebivalstvo pa večinoma slovensko. Ob štetju prebivalstva 1880 se je 75,6% prebivalstva iz Gorlitz in 100% iz Dedenitza izreklo za slovenski pogovorni jezik. Na začetku 19.stoletja ni bilo pomembno, kateri jezik je posamezni vaščan obvladal. Govorilo se je tako, kot so se doma naučili: slovensko. To naj bi se po drugi svetovni vojni spremenilo, kajti jezik je postal srednji kriterij, slovenščina je stopala v ozadje. Danes se v vaseh okoli Bad Radkersburga govori v glavnem nemško. Slovenščina se (če se) uporablja le v določenih situacijah. Od 16.maja 1998 so v Laafeldu v bližini Bad Radkersburga odprli Pavel – Haus (Pavlova hiša), ki deluje kot interkulturno središče. Pavel – Haus ima stalno razstavo o zgodovini

bestimmten Situationen in Verwendung. Am 16. Mai 1998 wurde schließlich das Pavel-Haus, das sich als interkulturelles Zentrum der Begegnung sieht, in Laafeld, in der Nähe von Bad Radkersburg eröffnet. Das Pavel-Haus beherbergt eine ständige Ausstellung über die Geschichte der Steiermark und speziell der Region. Selbstverständlich werden Publikationen sowohl in deutscher als auch in slowenischer Sprache veröffentlicht. Durch die Einführung des Freigegegenstandes „Slowenisch“ in der Haupt- bzw. Volksschule von Bad Radkersburg entwickelte sich die Zweisprachigkeit mehr und mehr. 1995 wurde in mehreren Haupt- und Volksschulen im Grenzgebiet erhoben, wie groß das Interesse für Slowenisch als Freigegegenstand sei. Es gab 284 Anmeldungen. In den Hauptschulen von Gamlitz und Arnfels hat es Slowenisch schon zuvor gegeben, in Bad Radkersburg musste der Sprachkurs jedoch vollkommen neu organisiert werden. Der Unterricht, zwei Stunden wöchentlich, war freiwillig und wurde nachmittags gehalten.

tulajdonképpen csak bizonyos szituációkban használják, ha használják egyáltalán. 1998. május 16-án megnyitották az un. Pável-Házat Laafeldben, Bad Radkersburg közelében, amelyet a kultúrák közötti érintkezés központjának tekintenek. Az intézmény fő feladata a kultúrák közti közvetítés, e mellett még közösségi házként is szolgál. A Pável-Ház egy a Steiermark történelméről szóló állandó kiállításnak és Ausztria és Szlovénia közti interkulturális találkozáshoz ad helyet. Természetesen megjelentetnek német és szlovén nyelven írt publikációkat is. A szlovén nyelv bevezetése az általános iskolában oda vezetett, hogy a kétnyelvűség mindinkább teret nyert. 1995-ben több határközeli általános- és népfőiskolában felvetődött, hogy milyen nagy az érdeklődés a szlovén nyelv iránt mint szabadon választható tárgy. 284 személy jelentkezett. Gamlitz és az Arnfels általános iskoláiban már régebben is oktatták a szlovén nyelvet, de Bad Radkersburgban a szlovén nyelv oktatását teljesen újjá kellett szervezni. A heti két órában, délután történő oktatásra önként jelentkezettek a diákok. Az első

Štajerske in predstavlja interkulturalno središče za sodelovanje med Avstrijo in Slovenijo. Publikacije so objavljene tako v nemškem kot slovenskem jeziku. Z uvedbo slovenščine kot prosto izbirnega predmeta v meščanskih oziroma osnovnih šolah, se je v Bad Rakersburgu dvojezičnost vedno bolj razvijala. Leta 1995 je bilo v večih meščanskih in osnovnih šolah poudarjeno, kako velik je interes za slovenščino. Prijav je bilo 284. V osnovni šoli v Gamlitzu in Arnfelsu je slovenščina bila že prej, v Bad Rakersburgu pa so morali tečaj na novo organizirati. Pouk slovenščine, dve uri tedensko, je bil prostovoljen in v popoldanskem času. Prvi dve leti je potekal na obeh šolah, potem pa so zaradi majhnega števila prijavljenih združili učence v eno skupino. Po trdnem delu so se pokazali prvi rezultati. Učencem je bilo učenje jezika sosedov zabavno, kajti lahko so ga uporabili na različne načine. Leta 1998 je bil pouk slovenščine na razpolago tudi na gimnaziji v Bad Rakersburgu, toda v naslednjem letu so bile te ure umaknjene zaradi sprememb urnika. Anketna raziskava je pokazala, da so se učenci iz Bad Rakersburga odločili za

Die ersten zwei Jahre fand er an beiden Schulen – der Hauptschule, sowie der Volksschule – statt, dann wurden die Schüler aufgrund von der zu geringen Zahl an Anmeldungen zu einer Gruppe zusammengelegt.

Nach harter Arbeit zeigten sich erste Erfolge. Schüler fanden Spaß am Lernen der benachbarten Sprache, weil sie diese vielseitig verwenden konnten.

1998 stand der Slowenischunterricht auch im Gymnasium von Bad Radkersburg zur Auswahl, doch im Jahr darauf gingen diese Stunden allerdings auf Grund von Stundenplanänderungen unter.

Als Ergebnis einer Umfrage hat sich herausgestellt, dass sich die Schüler aus Bad Radkersburg für den Freigegegenstand Slowenisch entschieden haben, weil sie die Sprache interessant fanden.

Alle Teilnehmer des Freigegegenstandes waren nach einem Jahr überzeugt, dass es wichtig sei, die Sprache des Nachbarn zu lernen.

Auf Grund der nahen Grenze zu Slowenien meinten die Schüler, gäbe es viele wirtschaftliche Verbindungen und Kontakte.

két évben mindkét iskolatípusban – az általános- és népfőiskolában – folyt a nyelvoktatás, később a jelentkezők számának a csökkenése miatt a tanulókat egy csoportba vonták össze.

A kemény munka meghozta az eredményét. A diákok lelkesen tanulták a szomszédok nyelvét, mert azt sokoldalúan fel tudták használni.

Bad Radkersburgi Gimnáziumban 1998-tól lehet választani szlovén nyelvet, annak ellenére, hogy egy évvel később ezen órák miatt meg kellett változtatni az egész órarendet.

Arra a kérdésre, hogy miért döntöttek a bad radkersburgi diákok a szabadon választható szlovén tanulása mellett, azt válaszolták, azért mert érdekesnek találják a nyelvet.

A szabadon választható tárgy tanulásában résztvevők egy év után meggyőződhetek arról, hogy milyen fontos a szomszédok nyelvét tanulni. A közeli szlovén határ miatt gondolták a tanulók, hogy sok gazdasági és személyi kapcsolat adódhat.

slovenščino kot prosto izbirnega predmeta zato, ker jim je bil jezik zanimiv.

Vsi udeleženci tega prosto izbirnega predmeta so bili po enem letu prepričani, da se je pomembno se naučiti jezik sosedov. Na podlagi bližine meje s Slovenijo je veliko možnosti za gospodarsko povezovanje in navezavo stikov, so menili učenci.

Gyöök – Zweisprachigkeit gestern

Im Jahre 1722 kamen die ersten Deutschen nach Gyöök. Sie brachten auch Menschen anderer Nationalität hierher. Sie sind mit Schiffen aus der Ulmer Gegend der Donau abwärts gekommen. Diese Schiffe nannte man deshalb „Ulmer Schahteln“. Die Deutschen waren fast alle Lutheraner. Nach einigen Jahren kamen auch deutsch-reformierte Siedler nach Gyöök. Die Reformierten und die Evangelischen waren etwa in gleicher Zahl. Sie hatten und haben auch heute noch ihre eigenen Kirchen. Sie lebten in Lehmhäusern. So mussten sie z.B. die Fussböden jede Woche einmal ausbessern. Die Feste waren sehr wichtig. Vor jedem Fest wussten sie die Wände. In einem Haus lebten meist drei Generationen. Das war deshalb gut, weil sie alle in der Landwirtschaft mithelfen konnten und die Großmütter z.B. auf die kleinen Kinder aufpassen konnten. Sie mussten nicht viel Geld ausgeben, sie produzierten fast alles selber: Bettwäsche, Hemden, Unterröcke, Arbeitsgeräte u.s.w. In der Schule gab es sechs Klassen. Nur wenige gingen weiter zur Schule. In den

Gyöök – Kétnyelvűség tegnap

1722-ben jöttek az első németek Gyöökre, hoztak más nemzetiségű embereket is. Ulm körzetéből hajókkal érkeztek a Dunán, ezért ezeket a hajókat „Ulmer-Schahtel”-nek nevezték. A németek szinte mind lutheránusok voltak. Néhány évvel később már német református emberek is kerültek Gyöökre. A reformátusok és az evangélikusok száma körülbelül azonos, mindkettőnek volt és van saját temploma. Vályogházakban laktak, emiatt a padlót minden héten egyszer liccselni (kijavítani) kellett. Fontosak voltak az ünnepek, mindegyik előtt kimeszelték a falakat. Egy házban általában három generáció lakott, ami azért is jó volt, mert mindenki tudott segíteni a földművelésben, és a nagymamák például tudtak vigyázni a gyerekekre. Nem kellett sok pénzt kiadniuk, mert szinte mindent saját maguk állítottak elő: ágyneműket, törölközőket, ingeket, alsószoknyákat, munkaeszközöket, stb. Az iskolákban csak hat osztály volt, kevesen tanulhattak tovább, a gazdagabb családokból is legfeljebb a legidősebb fiú. A századforduló után Gyöökön három

Gyöök - Dvojezičnost VČERAJ

Leta 1722 so prišli v Gyöök prvi Nemci, pripeljali so tudi ljudi drugih narodnosti. Iz okolice Ulma so prišli z ladjami, zato so te ladje imenovali „Ulmer-Schahtel”. Nemci so bili vsi luterani. Nekaj let pozneje so v Gyöök prišli nemški reformatorji. Število kalvincev in evangeličanov je približno enako, oboji so imeli in imajo vsak svojo cerkev. Živel so v ilovnatih hišah, zato je bilo potrebno tedensko enkrat popraviti tla. Pomembni so bili prazniki, pred vsakim praznikom so prebelili stene. V eni hiši so ponavadi stanovale tri generacije, kar je bilo dobro zato, da je lahko vsak pomagal pri poljedelstvu, babice pa so na primer čuvalce otroke. Ni bilo potrebno trošiti veliko denarja, saj so vse naredili sami: posteljnino, brisače, srajce, spodnja krila, delovno opremo, itd.. V šolah je bilo le šest razredov, malokdo je nadaljeval študij, tudi v najbogatejših družinah kvečjemu le najstarejši sin. Na prelomu stoletja (19./20.) so v Gyööku živeli trije narodi: Švabi, Madžari in Judje. Vsi trije so imeli svojo šolo. Tu živeči se niso prepirali med sabo. Največ Judov se je ukvarjalo s trgovino. Leta 1945 so se

reichen Familien lernte nur der älteste Sohn weiter. Um die Jahrhundertwende lebten in Gyöng drei Nationalitäten: Schwaben, Ungarn und Juden. Alle hatten ihre eigenen Schulen. Unter der Bevölkerung gab es keine Streitigkeiten. Die Juden beschäftigten sich meist mit Handel. 1945 fand ihre Vertreibung statt. Eines Morgens hing eine Liste am Gemeindehaus, auf der die Namen standen und was man mitnehmen durfte. Man durfte nur so viele Sachen mitnehmen, wie man selber tragen konnte und was erlaubt war. Mit Viehwagen wurden sie zum Bahnhof gefahren und von dort aus fuhren sie nach Deutschland. Es gab nur sehr wenige, die sich verstecken konnten. Etwa 60-70% der schwäbischen Bevölkerung wurde ausgesiedelt. In den 60-er Jahren kehrte wieder „normales“ Leben ins Dorf zurück. Heute kommen viele der Vertriebenen zurück zu Besuch, einige kaufen sich sogar wieder eigene Häuser in Gyöng.

nemzetiség svábok, magyarok és zsidók. Mindháromnak külön iskolája volt. Az itt élők nem veszekedtek egymással. A legtöbb zsidó kereskedelemmel foglalkozott. 1945-ben kezdődtek a kitelepítések: egyik reggel a község háza falán egy kifüggesztett listát találtak a gyöngiek. Azon egy névsor állt, és az, hogy az érintettek mit vihetnek magukkal: annyi, amennyit elbírtak, és csak azt, amit megengedtek nekik. Lovaskocsikkal szállították őket a vasúthoz, és onnan Németországba kerültek. Csak kevesen tudtak elbújni. A sváb lakosság körülbelül a 60-70 százalékát telepítették így ki. A hatvanas években visszatért a „normál” élet a faluba. Ma a kitelepítettek közül sokan jönnek vissza látogatóba, néhányan újra házat is vesznek Gyöngön.

začele prve izselitve, nekega jutra so na steni občine našli izobešen seznam, na katerem je bil seznam imen in seznam tistega, kar so lahko vzeli s sabo. Toliko, koliko so lahko in tisto, kar so jim dovolili. Z vozovi so jih odpeljali do železnice, od tod pa so jih odpeljali v Nemčijo. Le maliokdo se je lahko skrila. Tako so izselili 60~70% švabskega prebivalstva. V šestdesetih letih se je v vas vrnilo “normalno” življenje. Veliko izseljencev prihaja dandanes na obisk, nekateri na novo kupujejo hiše.

Zweisprachigkeit in Lendava – früher

Das ungarische Volk hat nach der Landnahme das ganze Karpatenbecken in Besitz genommen, spätestens während der Herrschaft unter Kövig Ladislaus des Heiligen gehörte Lendva zum ungarischen Königreich. Die slowenische Bevölkerung – in geringer Zahl – hat sich schnell assimiliert, das beweist, dass sich 90% der Einwohner von Lendava Ende des 19. Jahrhunderts zum Ungarischen bekannten. 1919, auf der Pariser Friedenskonferenz wurde Lendava dem Kroatischen Königreich zugesprochen, das verdankte man der slowenisch-katholischen Priesterschaft aus der Murgegend. Diese Entscheidung wurde auch im Friedensvertrag von Trianon gefestigt. Die Ungarn bildeten von den 174 abgetretenen Gemeinden in 26 Siedlungen die Mehrheit, ihre Zahl betrug nach der Volkszählung von 1910 20-22.000, 1921, während der neuen Staatsmacht bedeutete das 14.400 Menschen, die Gesamtbevölkerungszahl lag bei 92.400. Zwischen den beiden Weltkriegen wurden durch die Bodenreform die Ungarn schwer benachteiligt, denn der Grossgrundbesitz wurde nur unter den Slowenen und Siedlern

A kétnyelvűség helyzete a Lendvavidéken egykor

A magyar nép a honfoglalást követően birtokába vette a Kárpát-medence egész területét, legkésőbb Szent László uralkodása alatt Lendva (ténylegesen) is a Magyar Királyság része lett. A kisszámú szláv lakosság gyorsan asszimilálódott, amire ékes példa, hogy a 19. század végén Lendva lakosainak 90%-a magyar ajkúnak vallotta magát. Lendva és a Muravidék 1919-ben a párizsi békekonferencián a muravidéki szlovén katolikus papság nem kis érdeméért az SZHSZ Királyságnak ítélte, ezt a döntést a trianoni békeszerződés is megerősítette. A 174 elcsatolt településből a magyarok 26-ban alkottak többséget, számuk az 1910-es népszámlálás szerint 20-22.000 főt tett ki. 1921-ben, az új hatalom idején ez a szám 14.400 fő, az összlakosság pedig 92.400 fő. A két háború között súlyos hátrányos megkülönböztetés érte a magyarokat a földreformnál, hiszen a nagybirtokosok földjeit csak a szlovének és iztriai betelepítettek közt osztották fel. A 30-as években felerősödött a szlovénizáció. A

Dvojezičnost na področju Lendave nekoč

Madžari so se v Karpatski bazen naselili po letu 895, tedaj ali najkasneje pod Ladislavom I. Svetim (ok. 1090) pa bi naj tudi Prekmurje pripadlo madžarski državi. Maloštevilno slovansko prebivalstvo se je hitro asimiliralo, tako da je bilo ob koncu 19. stoletja 90% prebivalcev Lendave Madžarov. Lendava in celotno Prekmurje so l. 1919 po nemajhni zaslugi prekmurskih katoliških duhovnikov pripadlo Kraljevini SHS, to je potrdila trianonska pogodba z 4. junija 1920. Od 174 naselij so Madžari bili v večini v 26-ih, njihovo število pa je znašalo po popisu iz 1910 20-22.000, po jugoslovanskem popisu iz 1921 pa 14.413 oseb. Vsega prebivalstva je bilo leta 1921 92.124, Slovencev pa 74.432. Med vojnama so bili Madžari hudo diskriminirani pri zemljiški reformi, saj so oblasti zemljo madžarskih veleposestnikov razdelile med prekmurskimi Slovenci in kolonisti iz Istre, njih pa izključili. Med vojnama je potekala množična slovenizacija. Stari prekmurski madžarski časopisi so prenehali izhajati, osnovali pa so nekaj novih. Asimilacijske težnje so se kazale v širjenju društva

von Istrien aufgeteilt. Die Slowenisierung stärkte sich in den 30-er Jahren. Die früheren ungarischen Zeitungen erschienen nicht mehr, einige neue wurden gegründet, die aber vorwiegend Parteizeitschriften waren.

Die Assimilierungsbestrebungen zeigten sich in der Verbreitung der panslawischen nationalistischen Organisation Sokol (Falke); die ungarischen katholischen Priester wurden in den Hintergrund gedrängt, aber vorwiegend geschah das auf dem Gebiet des Unterrichtswesens. So funktionierten von den 16 ungarischen Schulen (mit 29 Sektionen), die anfangs gegründet wurden, nur die Schule von Hodos, aber auf Druck der Staatsmacht musste auch diese schliessen. So ist es kein Wunder, dass sich die ungarische Minderheit freute, als 1941 die ungarischen königlichen Honvedsformationen nach Alsólendva und Muraszombat zurückzogen. Die neue Staatsmacht verübte einige schwere Anschläge auf die slowenische Bevölkerung (hauptsächlich betroffen waren die Siedler von Istrien, z.B gab es das berüchtigte Internierungslager in Sárvár). Die Partisanen antworteten dafür mit massiven Vergeltungsmaßnahmen z. B. mit zahlreichen Internierungslagern wie das in Hrostovec, wo viele ihr Leben verloren.

régi magyar nyelvű újságok megszűntek megjelenni, alapítottak viszont néhány újat – ezek többnyire pártlapok voltak.

Az asszimilációs törekvések megmutakoztak a pánszláv nacionalista Sokol (Sólyom) szervezet terjedésében, a magyar ajkú katolikus papság háttérbe szorításában, de legfőképpen az oktatás területén. Így a kezdetben alapított 16 magyar iskola (29 tagozattal) közül 1940-ben már csak a hodosi működött, de a hatalom nyomására az is kénytelen volt bezárni kapuit. Így nincs miért csodálkoznunk a magyar nemzetiségűek felhőtlen örömén, amikor 1941-ben a Királyi Honvédség alakulatai bevonultak Alsólendvára és Muraszombatba. Mivel az új hatalom elkövetett néhány súlyosabb atrocitást a szlovénekkal (főleg az iztriai telepeseikkel) szemben (pl. a sárvári internálótábor), a partizánok ezt többszörösen torolták meg az internálótáborok sokaságával (pl. Hrastovec), ahol többen meghaltak.

Sokol, izrivanju madžarskih duhovnikov znotraj katoliške skupnosti in še posebej na področju šolstva. Le-tu so sprva ustanovili 16 šol (z 29 oddelki) z madžarskim učnim jezikom, vendar so po mnogih poskusih leta 1940 uknili tudi zadnjo šolo v Hodošu.

Tako se ne moremo čuditi veselju Madžarov ob vkorakanju madžarskih čet aprila 1941. Jugoslovanske (partizanske) oblasti so madžarske atrocitete nad kolonisti iz Istre (prim. Sárvár) povrnili z odvedbo več stotih Madžarov v zbirna taborišča (denimo Hrastovec), kjer so živeli v nečloveških razmerah, mnogo jih je tudi umrlo.

Zweisprachigkeit HEUTE:

Österreich:

Bilinguale Schüler: 186.347

Bilinguale Schulen: 37

Bad Radkersburg

Mit dem wahrscheinlichen Beitritt der Nachbarstaaten Slowenien und Ungarn zur Europäischen Union, ist **Bad Radkersburg** durch seine geographische Lage die Chance gegeben, in diesem Länderdreieck als „Brücke“ ein Europa aktiv mitzugestalten.

Das gibt vor allem der **Bilingualität** eine neue Bedeutung.

Warum wollen wir Zweisprachigkeit?

- um mit Menschen aus unterschiedlichem kulturellen, sozialen, wirtschaftlichen Umfeld zusammenzuarbeiten
- um unsere Fremdsprachenkompetenz zu verbessern
- um unsere Persönlichkeit weiterzuentwickeln

Kétnyelvűség MA:

Ausztia:

Kétnyelvű tanulók száma: 186.347

Kétnyelvű iskolák száma: 37

Bad Radkersburg

Szlovénia és Magyarország mint szomszédos országok belépése után az Európai Unióba **Bad Radkersburg** földrajzi fekvése miatt megkapja azt a lehetőséget, hogy „hídként“ szolgálja Európát. Ez a **kétnyelvűség** számára is új perspektívát nyit.

Miért akarjuk a kétnyelvűséget?

- hogy emberekkel a különböző kultúráis, szociális és gazdasági együtt dolgozhassuk
- idegennyelvi tudásunkat javíthassuk
- a személyiségünket továbbfejleszthessük

Dvojezičnost DANES:

Avstrija:

Dvojezični učenci: 186.347

Dvojezične šole: 37

Bad Radkersburg

Z možnim vstopom sosednjih držav, Slovenije in Madžarske k Evropski uniji je Bad Radkersburgu z ozirom na njeno geografsko lego dana možnost, da postane evropsko aktiven „most“ v tem trikotniku treh držav.

To daje dvojezičnosti nove možnosti.

Zakaj hočemo dvojezičnost?

- Sodelovanje z ljudmi iz različnih socialnih, kulturnih in gospodarskih področij
- Izboljšanje znanja tujih jezikov
- Lastni osebostni razvoj

Gedanken zur Mehrsprachigkeit

Immer häufiger tritt die Notwendigkeit auf nicht bloß nur Englisch zu können, sondern vor allem die Sprachen unserer Nachbarländer. Dies sollte in Zukunft mehr in unseren Unterrichtsplan einfließen, damit auch wir Chancen haben in Zukunft „up to date“ zu sein. In Bad Radkersburg gibt es heute schon in der Volkshochschule verschiedene Kursangebote für Slowenisch und Ungarisch.

Interview mit dem Schüler Saso Serban, der von 1993 bis 1997 in BORG Bad Radkersburg zur Schule ging.

1) Wie war es, eine Fremdsprache (z.B. Englisch) über eine weitere Fremdsprache (Deutsch) zu erlernen?

Am Anfang war es sehr schwer, später war es ein bisschen leichter, aber trotzdem anstrengend.

2) Wie hast du diese Zeit erlebt?

Es war eine sehr schöne Zeit, nur

Gondolatok a többnyelvűségéről

Mind gyakrabban van szükség rá, hogy ne csak angolul tudjunk, hanem a szomszédos országok nyelveit is beszéljük. Ezeket a jövőben egyre inkább be kell építeni a tantervünkbe, hogy esélyünk legyen a jövőben „naprakésznek” lenni.

Bad Radkersburgban ma már a népfőiskolán különböző lehetőségek vannak szlovénul és magyarul tanulni.

Interjú Saso Serbannal aki 1993-tól 1997-ig volt a BORG –Bad Radkersburg tanulója

1) Milyen volt a német nyelv mellett egy második idegen nyelvet is megtanulni?

Eleinte nehéz, idővel persze könnyebben ment, de összességében sok energiába került.

2) Milyenek élted meg ezt az időszakot?

Nagyon szép volt, csak időnként keseredtem el, ha rossz jegyet kaptam.

Misli glede večjezičnosti

Vedno pogosteje se pojavlja potreba po znanju tudi drugih jezikov in ne samo angleščine, predvsem potreba po znanju jezikov naših sosednjih držav. To bi naj bilo v prihodnjem prisotno tudi v naših učnih načrtih, da bomo tudi mi imeli v prihodnje možnost "up to date".

V Bad Radkersburgu je v osnovnih šolah na razpolago več ponudb za slovenščino in madžarščino.

Intervju z učencem Sašom Serbanom (iz Slovenije), ki je v letih 1993-1997 obiskoval BORG v Bad Radkersburgu.

1) Kako je bilo se učiti tuji jezik (npr. angleščino) preko drugega tujega jezika (nemščine) ?

Na začetku je bilo težko, pozneje je bilo malo lažje, toda kljub temu naporno.

2) Kako si doživljal ta čas?

To so bili lepi časi, edino slabe ocene v šoli so me včasih razžalostile.

schlechte Noten in der Schule haben mich manchmal betrübt.

3) Was haben dir diese Sprachen gebracht?

Jetzt studiere ich in Laibach Deutsch und meine Deutschkenntnisse sind viel besser als die der meisten Studenten.

4) Hat es auch andere Schüler aus Slowenien gegeben?

Ja, es hat auch noch einige andere Schüler aus Slowenien gegeben. Zu meiner Zeit waren wir zu fünf: Lidia Kos, Marko Kos, Miroslav Kopsa, Bartalanic und ich, Saso Serban.

Minderheit

In der Steiermark gibt es rund 2200 Bürger, die sich bei der letzten Volkszählung zu Slowenisch als Umgangssprache bekannten. Das bedeutet eine Zunahme von 30%.

Dies deutet darauf hin, dass die Bilingualität mehr an Bedeutung gewinnt.

3) Milyen előnyöd származik a nyelvtudásból?

Jelenleg Laibach-ban német szakra járok, s a nyelvtudásom sokkal jobb mint a többségé.

4) Egyedül Te voltál szlovén tanuló az iskolában?

Nem, voltunk néhányan. Az én időmben öten: Lidia Kos, Marko Kos, Miroslav Kopsa, Bartalanic és én, Saso Serban.

Kisebbség

Steiermark-ban kb. 2200 állampolgár vallotta magát az utolsó népszámláláskor a szlovén kisebbséghez tartozónak. Ez 30 %-os növekedést jelent a korábbi adatokhoz képest.

Ez arra utal, hogy a kétnyelvűség egyre nagyobb jelentőségű.

3) Kaj si pridobil s temi jeziki?

Sedaj študiram v Ljubljani nemščino in moje znanje nemščine je veliko boljše od večine študentov.

4) So bili tudi drugi učenci iz Slovenije?

Ja, nekaj jih je bilo tudi iz Slovenije. V mojem času nas je bilo pet: Lidia Kos, Marko Kos, Miroslav Kopsa, Bartalanic in jaz.

Manjšina

Na Štajerskem je 2200 prebivalcev, ki so se pri zadnjem štetju prebivalstva glede pogovornega jezika opredelili za slovenščino. To pomeni 30% porast

To kaže tudi to, da dvojezičnost pridobiva na pomenu.

Gyönk – Zweisprachigkeit heute

In Gyönk fällt es einem gleich am Ortsschild auf, dass man in einer zweisprachigen Gemeinde ankommt: Gyönk-Jink steht am Schild. Auf der Strasse hört man noch „deutsches Wort“, die jüngere Generation lernt die Sprache eher in den Schulen. Oft sind ehemalige Gyöcker (viele von ihnen nach dem Zweiten Weltkrieg Vertriebene) zu Besuch im Heimatdorf, einige von ihnen haben sogar eigene Häuser hier. Was fehlt? - Deutsche Investitionen, die Arbeitsplätze schaffen würden. Es gibt erfreulicherweise ungarndeutsche Kleinunternehmer vor Ort: Erwähnenswert sind vor allem die Hausbrauerei Kemler, die Holz- und Glasarbeit der Brüder Müller, die Installations- und Elektronikfirma Jakob Müller, die Werkzeugfirma Häfner, der Werkzeugbetrieb Konrad Müller, die Baumaterialfirma Szaka-Lickert, das Haushaltsmittelgeschäft Kurcz usw. Auch unsere Partnerstädte in Deutschland: Griessheim, Darmstadt-Heimstättensiedlung und Wilkau-Hasslau helfen uns das Gyöcker Leben bunter zu gestalten. Zu unseren Festen

Gyönk – kétnyelvűség napjainkban

Már a Gyönk táblánál észrevehető, hogy egy kétnyelvű településhez érkezünk: a táblán Gyönk-Jink áll. Az utcán is hallható német szó, de a fiatalabbak a nyelvet az iskolában tanulják. Sokszor látogatnak vissza egykori lakosok (akik et a második világháború után telepítettek ki), egyeseknek még házuk is van itt. Mi hiányzik? – német beruházások, melyek munkahelyeket teremthetnének. Öröndetes, hogy vannak kisebbségi származású kisvállalkozók a településen: Kemler sörfözde, Müller és társa üveges és asztalos kft, Müller Jakab villanszerelő, Häfner szerszámkészítő, Müller Konrád szerszámkészítő, Szaka-Lickert TŰZÉP, Kurcz féle háztartási bolt, stb. Németországi partnervárosaink: Griessheim, Darmstadt-Heimstättensiedlung, Wilkau-Hasslau segítenek abban, hogy színesebb legyen a gyöнки élet. A hagyományörző szüreti, és pünkösdfesztiválra, ill.a svábbálra rendszeresen meghívjuk őket. Ezeken a rendezvényeken kultúrcsoportjaink (a nemzetiségi táncsoport, német kórus, ifjúsági táncsoport) mellett ők is aktívan

Gyönk – Dvojezičnost danes

Že pri napisu Gyönk je vidno, da smo prispeli k dvojezičnemu naselju. Na tabli je napis Gyönk-Jink. Tudi na ulici se sliši nemška beseda, toda mladi se jezik učijo v šoli. Velikokrat pridejo na obisk nekdanji prebivalci vasi (tisti, ki so jih med drugo svetovno vojno izselili), nekateri imajo celo hiše. Kaj manjka? – nemška vlaganja, ki bi odprla nova delovna mesta. Zadovoljivo je, da so v naselju obrtniki, ki predstavljajo manjšino: pivovarna Kemler, Steklarstvo in mizarstvo Müller in družabniki d.o.o., Jakob Müller električar, orodjar Häfner, orodjar Konrád Müller, Gradbeni material Szaka-Lickert, živilska trgovina Kurcz itd. Mesta v Nemčiji, s katerimi sodelujemo: Griessheim, Darmstadt-Heimstättensiedlung, Wilkau-Hasslau, pomagajo nam, da je življenje v Gyöнку bolj živahno. Redno jih vabimo na že tradicionalno trgatav in binkoštni festival, oziroma na švabski bal. Na teh prireditvah poleg naših kulturnih skupin (narodnostna folklor, nemški pevski zbor, mladinska plesna skupina) nastopajo tudi oni.

(Weinlesefest, Pflingstfestival, Schwabenball) werden sie immer eingeladen, wo sie neben unseren Kulturgruppen (Nationalitätentanzgruppe, Deutscher Chor, Jugendtanzgruppe) auch aktive Teilnehmer sind. In unserer Gemeinde befindet sich ein grosses Altersheim mit 240 Bewohnern, ein Heimatmuseum, in dem man die alten Gebrauchsgegenstände und Trachten der Ungarndeutschen sehen kann, eine Begegnungsstätte der deutschen Vereine und ein Kulturhaus (Treffpunkt für alle) mit einer Bibliothek. Das zweisprachige Gyönker Tolnai Lajos Gymnasium trägt auch viel zur Sprachförderung der Jugendlichen bei. Nicht nur die Sprachkenntnisse werden erweitert, sondern auch Geschichte, Geographie und Physik werden in ungarischer und deutscher Sprache unterrichtet. Zahlreiche Projekte helfen den Jugendlichen sich auch in ausserschulischen Bereichen, wie Journalismus, Tanz, Sport, Töpferei und ähnlichen Tätigkeiten zu erproben. All das ist der zweisprachige Alltag in Gyönk/Jink.

résztesznek. A településünkön található egy 240 férőhelyes idősek otthona, egy tájház, ahol megtekinthetők a régi viseletek és használati eszközök; a német egyesületek „Találkozási Háza” és a Művelődési Ház egy könyvtárral. A gyönki Tolnai Lajos Kéttannyelvű Gimnázium is hozzájárul a fiatalok nyelvi képzéséhez. A diákok itt nem egyszerűen csak nyelvismeretüket fejleszthetik, hanem a történelem, a földrajz és a fizika tárgyakat is két nyelven tanulhatják.

Sok projekt segíti a fiatalokat abban, hogy kipróbálják saját magukat iskolán kívüli tevékenységekben, mint pl.: újságírás, tánc, sport, fazekasság. Ilyen manapság a kétnyelvű hétköznapi Gyönkön.

V naselju imamo dom za ostarele z 240 ležišči, krajinsko hišo, kjer si lahko ogledamo narodne noše, predmete; dom nemških društev in kulturni dom s knjižnico. Gimnazija Tolnai Lajos Gyönk tudi prispeva k jezikovnemu izpopolnjevanju mladih. Ne samo da dijaki lahko razvijajo svoje jezikovne spretnosti, temveč se tudi zgodovino, geografijo in fiziko učijo v dveh jezikih.

Veliko projektov pomaga dijakom, da preizkusijo svoje sposobnosti v dejavnostih zunaj šole kot npr.: novinarstvo, ples, šport, lončarstvo.

Takšen je dvojezični vsakdan v Gyönku.

Lendava – die Lage der Zweisprachigkeit nach dem zweiten Weltkrieg

Das neue Jugoslawien gab den Minderheiten auch einige Rechte, die Assimilierungsbestrebungen hörten auf. 1959 wurde in Lendava die erste zweisprachige Schule gegründet. Jugoslawien und die Ungarische Volksrepublik gehörten zu unterschiedlichen Lagern, so wurde es für die Minderheit schwerer, den Kontakt mit dem Mutterland aufrechtzuerhalten. Um diese Lücke zu schließen hat man 1957 die Volkszeitung geschaffen, im nächsten Jahr den Ungarischen Rundfunk von Muraköz und 1978 die Fernsehsendung mit dem Titel „Hidak-Mostovi“. Heutzutage sind die Rechte der ungarischen und italienischen Minderheiten im Paragraph 64. des Grundgesetzes festgelegt. Zu den Rechten gehören das Benutzungsrecht der nationalen Symbole, das Recht zur Gründung der verschiedenen Organisationen, die eine nationerhaltende Rolle ausüben, das Recht zur Information in der Muttersprache, das Verlagsrecht, das Recht zum Unterricht in der Muttersprache, das Minderheitenselbstverwaltungsrecht, außerdem haben die beiden Minderheiten ein Recht dazu, je einen Abgeordneten ins 90 köpfige Parlament zu delegieren. In den

Lendva – a kétnyelvűség helyzete a második világháború után

Az új Jugoszlávia a kisebbségnek adott néhány jogot is, az asszimilációs törekvések pedig alábbhagytak. 1959-ben Lendván megalapították az első kétnyelvű iskolát. Mivel a Jugoszláv SzFK és a Magyar Népköztársaság különböző táborokba tartoztak, jelentősen megnehezült a kisebbség anyaországgal való kapcsolata. Hogy betömjék ezt az űrt, 1957-ben létrehozták a Népújság c. lapot, a következő évben a Muravidéki Magyar Rádiót és 1978-ban a Hidak-Mostovi c. tévéműsort. Ma a magyar és olasz kisebbség jogai az Alkotmány 64. cikkelyében vannak rögzítve. Ezek: a nemzeti szimbólumok használatához való jog, a különböző nemzetmegtartó szerepet betöltő szervezetek alapításának joga, az anyanyelven történő tájékoztatáshoz való jog és a könyvkiadás joga, az anyanyelven történő oktatáshoz való jog, a kisebbségi öngazgatások alapításához való jog, ezenfelül mindkét kisebbségnek joga van 1-1 képviselőt delegálni a 90 fős Országgyűlésbe. A nemzetiségileg vegyesen lakott területen kötelezőek a

Lendava - Dvojezičnost po drugi svetovni vojni

Nova Jugoslavija je manjšini podelila nekaj pravic, asimilacijski pritiski pa so ostali. Leta 1959 so ustanovili prvi dvojezični oddelek osnovne šole v Lendavi. Ker sta bili SFRJ in LR Madžarska v različnih taborih, je bil znova otežen stik prekmurskih Madžarov z matično domovino. Za zapolnitev te vrzeli so l. 1957 ustanovili časopis Népújság, naslednje leto Prekmurski madžarski radio (MMR) in leta 1978 televizijsko oddajo Hidak-Mostovi. Danes so pravice avtohtone italijanske in madžarske manjšine zagotovljene v 64. členu ustave. Te pravice so: pravica do uporabe narodnih simbolov, do ustanavljanja društev z namenom krepitve narodne zavesti, pravica do javnega obveščanja in izdajanja knjig v maternem jeziku, pravica do šolanja v maternem jeziku (ali dvojezičnih šolah), pravica do manjšinskih samoupravnih ustanov in do poslanca v 90 članskem Državnem zboru RS. Na narodnostno mešanem področju so obvezni dvojezični krajevni napis, imena uradov morajo biti napisana tudi v jeziku manjšine, javni uslužbenci bi naj razumeli

ethnisch gemischten Gebieten sind zweisprachige Ortsschilder vorgeschrieben. Die Behörden sind zweisprachig benannt, die Beamten müssten (prinzipiell) die ungarische Sprache sprechen. Die Volkszeitung ist heute ein Wochenzeitung, der ungarische Rundfunk von Muraköz sendet täglich ein 12-stündiges Programm, Hidak strahlt wöchentlich viermal eine halbstündige Sendung, diese Zahl erhöht sich in der Zukunft auf sieben. Zweisprachige Grundschulen befinden sich in Pártosfalva, Dobronok, Göntérháza und Lendava, in dem letzten Ort gibt es auch eine zweisprachige Mittelschule. Auch im Religionsleben bekommt das Ungarntum eine ziemlich wichtige Rolle, in den Dörfern verläuft der Gottesdienst immer noch in ungarischer Sprache, in der nahen Zukunft wird ein alter Traum der Ungarn verwirklicht werden können, denn die Religionsbücher werden auch ins Ungarische übersetzt. Einen großen Nachteil für die Zweisprachigkeit bedeutet die außergewöhnlich große Zahl der Mischehen. Wegen der genannten Gründe verringert sich die Zahl des Ungarntums jedes zehnte Jahr um 10%, was in 80 Jahren zum Aussterben der ungarischen Minderheit führen kann. 1991 bekannten sich nur noch 7.792 Menschen zur ungarischen Nationalität.

kétnyelvű helységnevtáblák, a hivatalok kétnyelvűen vannak megnevezve, a hivatalnokoknak pedig (elvbén) beszélniük kellene a magyar nyelvet. A Népújság ma hetilap, az MMR napi 12-órás műsort sugároz, a Hidak heti 4 félórás adást készít, ez a szám a jövőben 7-re fog emelkedni. Kétnyelvű általános iskola található Pártosfalván, Dobronakon, Göntérháza és Lendván, ez utóbbiban kétnyelvű középiskola is található. A magyarság a hitéletben is viszonylag kiegyenlített szerephez jut, falvakon a szentmisék még mindig magyar nyelven folynak, a közeljövőben pedig a magyarok régi vágya teljesülhet, hiszen lefordítják a hittankönyveket magyar nyelvre is. A kétnyelvűség számára viszont komoly veszélyt jelent a magas halandóság, az elvándorlás és a vegyesházasságok rendkívül magas száma. Az említett tényezők miatt a magyar népesség száma minden 10 évben 10%-kal csökken, ami 80 évben belül a magyarság kihalásához vezethet (1991-ben már csak 7.792 személy vallotta magát magyarnak).

jezik manjšine idr. Nepujsag izhaja kot tednik, MMR ima 12-urni program in se sliši do Gradca in v sosednje madžarske županije, Hidak imajo tedensko 4 polurne oddaje, v kratkem bi se naj njihovo število povečalo na 7. Dvojezične osnovne šole so v Prosenjakovcih, Dobrovniku, Genterovcih in Lendavi, v slednji deluje tudi dvojezična srednja šola. Manjšina je izenačena tudi na verskem področju, maše so v obeh jezikih ali dvojezične, na vaseh z večinskim madžarskim prebivalstvom so maše ob proščenjih še vedno v madžarščini, v kratkem pa bi naj madžarski katoliški veroučenci dobili prevode slovenskih veroučnih knjig. Veliko nevarnost za dvojezičnost pa predstavlja staranje prebivalstva, ki je povezana z nizko rodnostjo in visoko smrtnostjo ter odseljevanjem, in velik delež mešanih porok. Zaradi omenjenih razlogov število Madžarov vsakih deset let upade za okoli 10%, kar lahko v kratkem privede do izumrtja te manjšine v Sloveniji (leta 1991 se je za Madžara izreklo le 7.792 oseb).

Die Meinung von László Göncz (des Direktors des Ungarischen Kulturinstituts in Lendava) über die Sprachen .Er ist Ungar, hat Ungarisch als Muttersprache und spricht vier Sprachen.

1) Was bedeutet für Sie die Sprache als Begriff?

Für mich hat dieser Begriff zwei Bedeutungen. Erstens: die Sprache ist eine Kontaktmöglichkeit, ein Hilfsmittel für die Menschheit in der Gesellschaft, ohne das die Kommunikation und das Kennenlernen der Werte und der Welt unmöglich wäre. Zweitens: eine wichtigere Funktion der Sprache ist der Hinweis auf die kulturelle und ethnische Zugehörigkeit. 90 % der sprachlichen Zugehörigkeit der Menschen stimmt mit der ethnischen zusammen.

2) Was ist Ihre Meinung über die Sprache?

Früher war es vielleicht leichter mit den Sprachen, denn die meisten haben nur eine/ihre Muttersprache gesprochen. Heute ist das unvorstellbar, das Minimal Kriterium ist gegenwärtig die Zwei- oder Mehrsprachigkeit, die die Menschen

Göncz László, aki a MNMI (Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet) igazgatója Lendván, véleményét fejtette ki a nyelvről. Különben ő magyar nemzetiségű, magyar az anyanyelve és 4 nyelvet beszél.

1) Mit jelent önnek az a fogalom, hogy nyelv?

Számomra ennek a fogalomnak két jelentése is van. Az első dolog az , hogy a nyelv egy emberi kapcsolat, egy társadalmat meghatározó segítő eszköz az emberiségnek ami nélkül lehetetlen a kommunikáció és nem lehet megismerni az értékeket és a világot. A fontosabb dolog pedig az, hogy a valamely kultúrához, nemzethez vagy közösséghez tartozást is alakítja, hiszen az emberiség 90 % –ának nyelvi hovatartozása megegyezik a nemzeti vagy közösségi hovatartozással.

2) Mi az Ön véleménye a nyelvről?

Valamikor talán könnyebben lehetett boldogulni a nyelvekkel, hiszen az ember többnyire csak egy nyelvet (anyanyelvet) ismert. Ma ez már lehetetlen, ma már a két vagy a

László Göncz, ki je direktor Zavoda za kulturo madžarske narodnosti v Lendavi je izrazil svoje mnenje glede jezika. Sicer je po narodnosti Madžar, materni jezik mu je madžarščina in govori štiri jezike.

1) Kaj vam pomeni pojem "jezik"?

Zame ima ta pojem dva pomena. Prva zadeva je ta, da jezik predstavlja človeški odnos, da je jezik kot pomožno sredstvo določanja družbe, brez katerega ni možna komunikacija, in brez jezikov ni mogoče spoznati vrednote in svet Bolj pomembno pa je to, da jezik predstavlja pripadnost določeni kulturi, narodu ali skupnosti, kajti jezikovna pripadnost 90% človeštva je enaka s pripadnostjo narodu ali skupnosti.

2) Kaj je vaše mnenje o jeziku?

Nekoč je bilo mogoče lažje se spopasti z jeziki, saj je človek večinoma poznal le en jezik t.j.materni jezik. Danes je to nemogoče, kajti danes je dvojezičnost ali večjezičnost tisti kriterij, ki pomaga človeku

in der Privat- oder gesellschaftlichen Sphäre weiterhilft.

3) Wie ist Ihre Meinung über den Gebrauch der Muttersprache?

Sie ist der wertvollste Schatz eines Menschen, denn man kann sich am besten freuen, man kann am besten lachen, Literatur genießen, lernen und träumen in der Muttersprache.

4) Was für eine Rolle spielt die Sprache in Ihrer Arbeit?

Die Sprache bestimmt meine Tätigkeit, ich arbeite ja im Bereich Kultur

5) Sind Sie tolerant gegenüber das „Anderssein“?

Absolut. Vor allem in Gemeinschaften, wo mehrere Völkergruppen mit- und nebeneinander leben. Das ist die wichtigste Grundvoraussetzung, ohne die eine Gemeinschaft nicht funktionieren kann.

töbnyelvűség a minimális kritérium, ami segíti az embert az egyéni vagy társadalmi dolgok rendezésében.

3) Mi az ön véleménye az anyanyelv használatáról?

Az anyanyelv talán minden ember legnagyobb kincse, hiszen igazán örülni, nevetni, irodalmat élvezni, tanulni, almodni talán leginkább anyanyelven lehet.

4) Hogy nyilvánul meg az ön munkájában a nyelv használata?

A nyelv teljes mértékben meghatározza a tevékenységemet, hiszen a kultúrában dolgozom.

5) Elfogadja-e ön a másságot?

Abszolút elfogadom. Főleg olyan közegben ahol több közösség, nép él egymással vagy egymás mellett. Ez a legfontosabb alapfeltétel, ami nélkül egy közösség nem működhet.

reševati osebnе ali družbene zadeve.

3) Kaj je vaše mnenje glede uporabe maternega jezika?

Materni jezik je verjetno največji zaklad vsakega posameznika, kajti zares se najpogosteje lahko veselimo, smejimo, uživamo v književnosti, sanjamo v materinščini.

4) Kako pride do izraza uporaba jezikov pri vašem delu?

Jezik v popolni meri določa mojo dejavnost, saj delam v kulturi.

5) Ali sprejemate drugačnost?

Absolutno ga sprejemem. Še posebej v taki sredi, kjer živi več skupnosti, ljudstev drug poleg drugega. To je osnovni pogoj, brez katerega neka skupnost ne more delovati.

6) Wie sehen Sie die Sprachen in der EU?

In der EU werden verschiedene Sprachen eine dominante Rolle spielen, vor allem das Englische. Aber ich hoffe, dass das Ungarische seine jetzige Funktion in der mitteleuropäischen Kultur weiter behält, oder sie sogar verstärkt.

Misi Stampah

6)Hogyan látja ön a nyelveket az EU-ban?

Az EU-ban különböző nyelvek fognak dominálni, főleg az angol, de én bízom benne, hogy Közép-Európa kulturális életében a magyar nyelvnek a jelenlegi mozgástere megmarad, mitöbb reményeim szerint bővül.

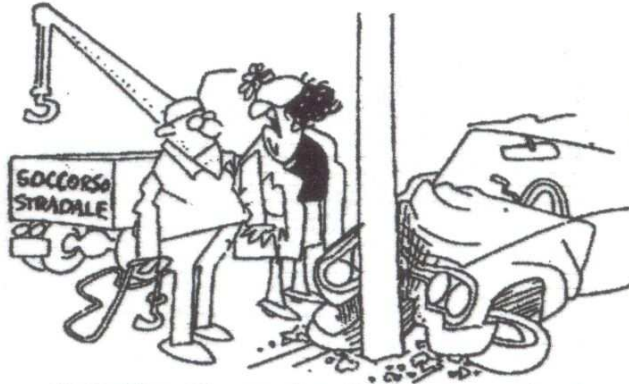
Az interjút készítette Štampah Misi

6)Kakšna se vam zdi usoda jezikov v evropski uniji?

V Evropski uniji bodo dominirali različni jeziki, predvsem angleščina, vendar upam, da se bo v Srednji Evropi ohranila madžarščina v taki meri kot je sedaj, celo več, upam, da se bo razširila.

Intervju pripravil Misi Štampah

**Schaffen Sie es, das Auto zu reparieren,
bevor mein Mann nach Hause kommt?**

Möchten Sie gerne wissen
worüber die beiden sprechen ?

Akakraja-e tudni miről beszélnek
ők ketten ?

Bi tudi vi radi vedeli o cem se
njiju pogovarjata ?

Handwritten text in three columns, written in a stylized, colorful font (blue, green, red) on a white background. The text is mirrored across the columns. On the left side of the page, there are five arrows pointing to the right.

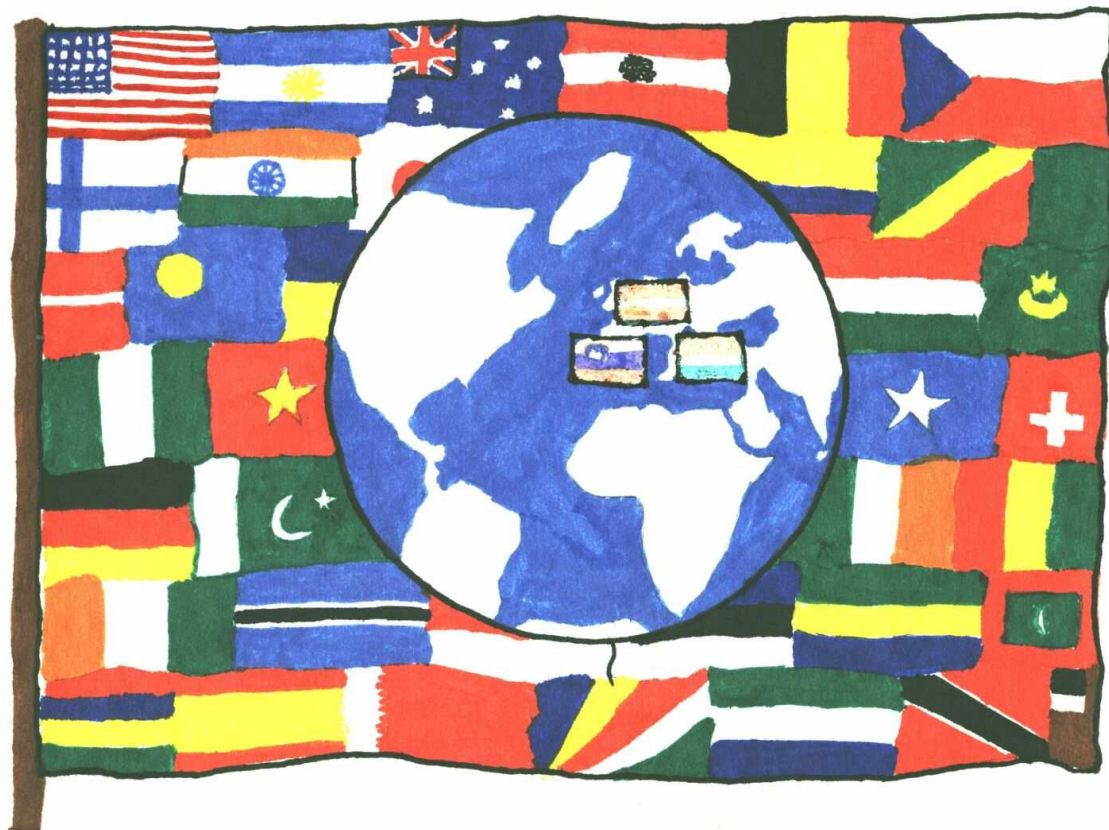
Damals ein Resultat der Unverständnis, heute unsere Chance der neuen Kommunikation...

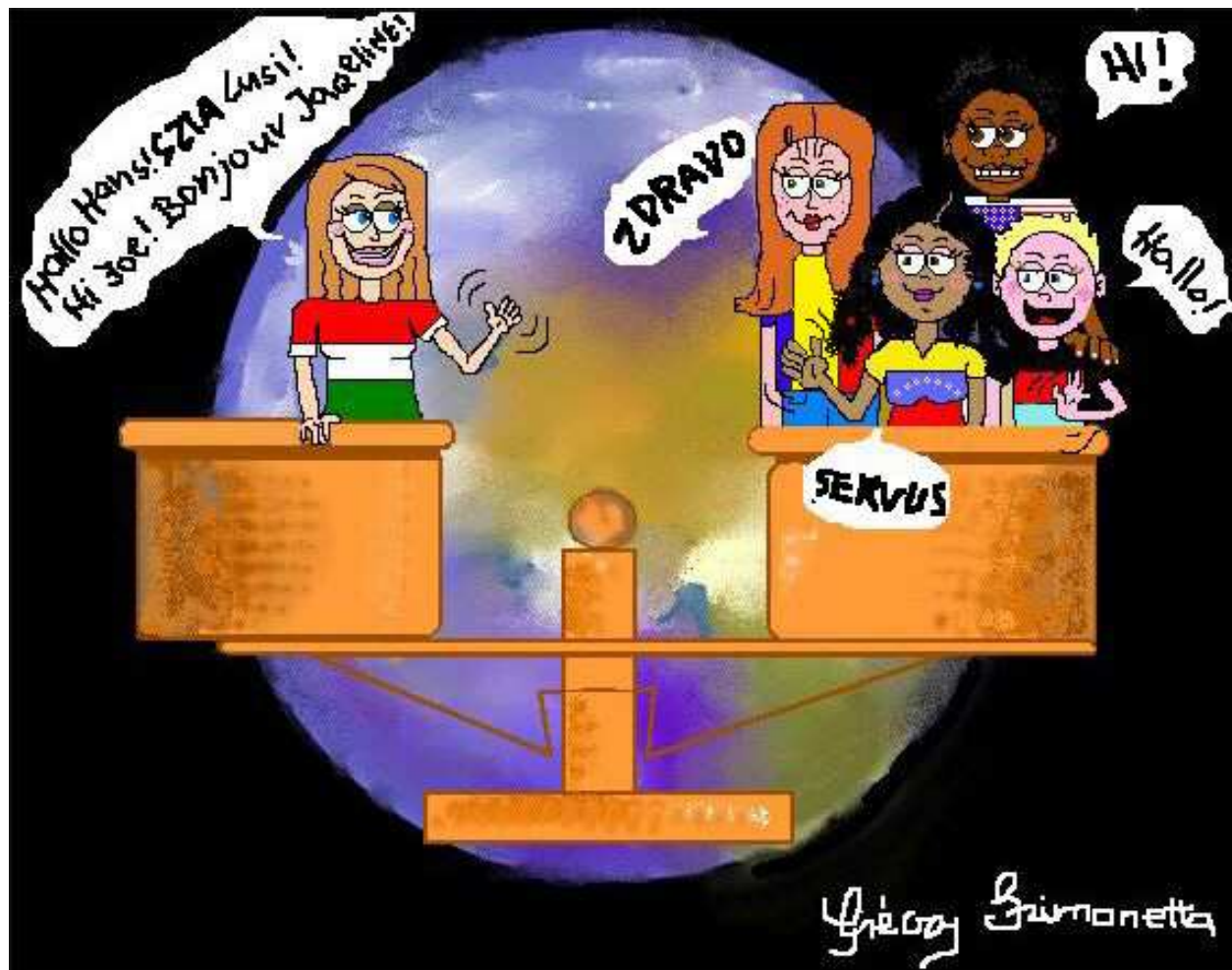
Ehemalige Sprachverwirrung?

Designed by Claudia Wemmers

Wir bauen auf!

Our Comenius Project

In fact this project was being made with that aim, that the students should get acquainted with the situation of bilingual citizens, who are living in their native land and in other countries. Schools of three different countries held together for the existence of this brochure. We introduce the story of bilingualism in the past, in the present, and in the future. Bad Radkersburg, Gyönk and Lendva, all three of them are such settlements, where the bilingualism is there. The Students not just live among these people, but at school they can also acquire their traditions. The students speak their language, and learn their past. Facts of the past and present, ideas for the future.

Bad Radkersburg

Gyönk

Lendava